

## סיפורי עלייה

### איך לנחם עולים במצוקה, או: חסד של אמת

מאיר מינדל

לא כל אחד היודע את סוד סיפור הסיפור, יודע גם להאזין לו. אמי המנוחה ידעה גם ידעה להקשיב, ולה מוקדשים דברי אלו.

בתחילת שנות התשעים של המאה הקודמת נמלאה הארץ בעשרות אלפי עולים חדשים מחבר העמים. רבים מן הצעירים שבקרב עולים אלה מצאו חיש עבודה והשכילו לפרנס את בני ביתם. בני החמישים-שישים לא היססו לקחת מטאטא ליד והחלו להתפרנס מעבודות ניקיון. המבוגרים יותר נקלעו לסבך ללא מוצא, ובהם יעסוק סיפורנו.

אלפים מבין העולים, אלו הבאים בימים, 'בלעו' את סל הקליטה בטרם מצאו את הדרך להתפרנס, והם נאלצו לעזוב את 'המקלט המוגן' במרכז הקליטה המקומי במצב של חוסר מוכנות גמור. אלפים ביניהם היו זקנים, חסרי דרך לתקשר עם סביבתם בעברית וללא מקצוע. שם - בארץ מוצאם - הם זכו להערכה על ניסיונם יקר הערך, שצברו בשנות עבודה רבות; על המדליות שנשאו בגאווה במצעדי יום הניצחון על החיה הנאצית; ועל המשפחות ששיקמו יש מאין.

כאן - במולדת שאימצו - המסגרות המשפחתיות נפרצו, הפנסיה בוששה להגיע, והם, הזקנים, ירדו מנכסי הכבוד, שהעניק להם את תחושת הערך העצמי. לא אחת, בתחנת הרכבת בווינה, הם ראו בעיניים כלות כיצד ילדיהם מהגרים לאמריקה, בעוד הם, ההורים - נושאים רגליהם לישראל. בתוך חודשים אחדים עולמם קרס; הם נשארו ללא שפה, ללא מקצוע, ללא כבוד. הייאוש הפך לבן לווייתם הקבוע, והתסכול על החיים הנגזזים הביאם למחשבות אובדניות.

רבים תלו עצמם, רבים קפצו אל מותם מקומה עליונה של מרכז הקליטה המקומי, רבים איבדו כל תקווה להשתלב בארץ שאליה כה כמהו להגיע.

התקשורת לא נברה בסיבות האמתיות של ההתאבדויות של העולים, ששלחו יד בנפשם. זה לא היה מעניין...

מאיר מינדל הוא מלחין, סופר ומספר במוזיאון בקיבוץ נגבה. פרסם לאחרונה ספר עב-כרס, סיפורנו, המספר את עלילות ביתו הקיבוצי וקורותיו בימי גבורה וחולין.

#### סיפורי עלייה

מאיר מינדל -

איך לנחם עולים במצוקה, או: חסד של אמת

רבים צבאו על דלתות משרדי הקליטה בערים השונות, על פתחי מחלקות הקליטה בסוכנות היהודית וניסו לשפוך את לבם בפני הפקידות שלא היו בשיעור כשלימדו בו רוסית. כאשר הם חשו שקירות המשרדים סוגרים עליהם, הם איימו בקול גדול:

'חסרי לב שכמותכם! אני אתאבד, ומותי ירבע על מצפונכם עד יום מותכם'.

הפקידות חסרות האונים בעיר היו מציעות תוך השתתפות בצער: 'לפני שאתה מתאבד, בבקשה תלך לרחוב ... 4, זה פה קרוב לבניין המועצה מקומית. שם גרה רבקה מינדל. היא משלכם, עולה ותיקה ודוברת רוסית על בוריה. היא מתנדבת שלנו, ותשמח לשמוע את סיפורכם'.

כמעט מדי יום היו העולים טרוטי העיניים מבכי ומחוסר שינה מתדפקים על דלת ביתם של המינדלים. אמי הייתה מזמינה אותם, מושיבה אותם במטבח הקטנטן ומציעה להם צלחת מהבילה של מרק קרופניק עם גריסי פנינה. לא אחת דמעותיו של העולה נמהלו במרק הסמך, וסיפורו היה מתחיל לקלוח...

אימא הקשיבה בקשב רב, וכאשר תם סיפורו של האורח, הייתה גומלת לו בסיפורים משלה. אט-אט השתרגו סיפורי חיים והיו למקלעת של צער ועגמומיות, שבסופם - זיק של תקווה, פתרון חלקי וזמני ומוצא אפשרי מן הסבך.

אחרי שעתיים-שלוש היה האיש יוצא לדרכו, והוא אסיר תודה לרבקה על שנתנה לו לשפוך את לבו.

בבוקר אחד, בחודש ינואר, 2000, התבשר שבט מינדל כי האם האהובה הלכה לעולמה, וההלוויה תתקיים בעיר, מן הערים הוותיקות במרכז הארץ. בני הענף הנגבאי, משמע אני ובני ביתי, נסענו להלוויה ובינינו לבין עצמנו תהינו: כמה מלווים יגיעו לבית הקברות? חשבנו - שלושים, ארבעים, אולי חמישים. קיוונו שהאלוקים לא יטיל עלינו את מימיו בגשמי הזעף שירדו מן הבוקר.

והנה, עוד מרחוק ראינו נהר אנשי שזרם לבית הקברות ושמענו המולה חנוקה של מאות ואלפים שפקדו את בית העלמין הצנוע. האוטובוסים פלטו את נוסעיהם, והעם זרם אל ביתן ההספדים. בני המשפחה השתלבו באחד היובלים של הנהר, והבן מאיר שאל את אחד הגברים:

'סליחה, אדוני, מיהו הרב הצדיק שזכה להלוויית המונים שכזאת?'

ענה האיש: 'לא באנו להיפרד מן הצדיק כי אם מן הצדקת. על רבקה מינדל שמעת? רבקה ז"ל הלכה לעולמה, וכולנו באנו לחלוק לה חסד של אמת'.

האיש לא ידע כי פגש בבנה הבכור של רבקה מינדל והמשיך בדבריו: 'היא הצילה את חיי. כשעליתי לארץ, והיה לי רע ומר, לא היה מוצא לסבלי. שלחוני לבקר אצלה, והיא קיבלה אותי כמו הייתי מבני ביתה הקבועים, האכילה אותי, הרגיעה אותי וטעמתי ממטעמי המרק החם שיצא מלבה החם...שמעה של הצדקת יצא למרחוק, וכולנו באנו להיפרד ממנה וללוותה בדרכה האחרונה. ומי אדוני?'

עניתי ספונטנית: 'אני בנה, שחי בקיבוץ נגבה, ולא העליתי על דעתי כי מתן בסתר של אמי,

בתמיכתו הלבבית של אבי צבי מינדל, יגרום לפקקי ענק שכאלו ביום הפרידה ממנה'.  
באותו יום הבנתי כי אמי, זיכרונה לברכה, שלא זכתה לאנדרטאות המעלות על נס את  
גדולתה, זכתה לחיי נצח כאשר הכתה שורש בלבם של אלפים מן העולים, בשל צלחת מרק  
חם ולב אוהב...